

Képernyő

Szép új világ

„A rádió nagy jövője van” — mondom én is a francia rádió elnökeivel, aki a magyar műsorjáságnak adott interjúban indokolt is, kijelentve: „egyetlen tömegkommunikációs eszköz sem képes olyan gyors, rugalmas információszolgáltatásra, mint a rádió.” Vagy legalább olyan pikánsra. E szokatlan jelző még olyanabb lesz, ha elárulom, adóügyi pikantériákra gondolok.

A helyzet tudniillik az, hogy a már majdnem adófizető állampolgár, miután konstataálja, hogy — Arkus Józseffel szólva — a csapból is az adó folyik, s mint szorgos-tévénéző kellően elfáradt már a tévés adóklub adásaitól, s belenyugodott sorsába, hogy tudniillik minél több magyarzalatát látja-hallja a sávoknak, kulcsoknak, bruttóitásoknak és a többinek, annál kevésbé tudja, vajon mégis, mennyi marad neki jövőre, nettó; szóval a potenciális adófizető egy szép napos reggel arra kapja föl a fejet, hogy *Galgóczy Erzsébet*, a neves író beszél a rádióból, hogy nincs szándékában elveszíteni írói és emberi hitelét, ezért lemond nemrég vállalt tisztségéről, az írók szakszervezetének elnökségéről. (Az ügyet fölőlesleges itt részletezni, úgy tűnik, mindenki ismeri.) Az író után a művészek szakszervezetének vezető tisztségviselője szolt

az éteren át, miszerint ők az írókkal vannak, ám nem úgy a SZOT. Este a tévéből a SZOT képviselője szolt hozzánk, ugyanebben az ügyben, valami olyasmit, hogy a felelőség, meg a hangulat, meg minden dolgozó ember érdekképviselője... Egyszóval: ment a mis-más.

Hát ilyesimből gondolom én, hogy a rádióknak nagy jövője van. Vagy inkább: remélem. Minél inkább divatba jön a rugalmas, gyors szókimondás, annál nagyobb jövője van. A tévét meg csak azok kapcsolják majd be, akik a mindenkori illetékes mis-másokat kedvelik. Meg a szépet.

Két kifejezetten szép film kedvéért volt érdemes benyomni a gombot az elmúlt héten is. Hogy mi az: szép? Nehéz is elmagyarázni annak, aki nem látta a *Csehov-novellafüzért*, a *Nyári keringő* című, *Szirtes Tamás* rendezte tévéjátékot. A *Szalai Z. László* vezérletével felvett képek jó részét demonstrációs célokkal forgalmaznám az operatőriskolában. S jócskán voltak ilyenek a *Kuncz Aladár* regényéből készült *A fekete kostonban* is, amit *Jankura Péter* fényképezett. (Rendező: *Mihályi Imre*.) A híres magyar operatőri iskola neveltségének teljesítményei időnként olyan kirívóan magas színvonalúak, hogy nem csodálkoznék, ha velem

együtt egyre többen pusztán e mesterművek kedvéért, a *l'art pour l'art* gyönyörködésért, házi moziának. Bár felő, hogy a mérhető „nézettség” után a szakszervezet kiharcol valami percentet az operatőröknek, ami után ők természetesen adózónak, és akkor itt állunk megint sok megoldhatatlannak tetsző problémával. Például, hogy azonos számítás szerint adózzon-e a tévés, meg a filmes operatőr; mert hogy a tévét meg mindig sokkal többen nézik, mivel ahhoz nem kell elmenni a moziba... És a többi, és a többi. Ugy, hogy ha — tegyük fel — egyszer képesek leszünk elvetni a hálapénz és a borra való adóztatásával kapcsolatos gondjainkat (melyekről szintén a rádióból értesültem), van szerencsem adóügyiek és laikusok figyelmébe ajánlani emez egyszerű problémát, az operatőrök sávjainak és százelékainak gondját! Már most, előjáróban, biztatásul csak annyit: bruttóitással akkor már nem kell foglalkozni, s az adóbevallási, -behajtási gépezet is bizonyos olajozottan működik, úgy, hogy ne tessék annyira félni. A problémákat előbb-utóbb megoldjuk(ják); vagy nem. Addig is: maradjon a tömegkommunikációs (adó)bulatból kiszabadulni képtelen polgártársuk, s megértésükért tisztelettel adózom:

Sulyok Erzsébet

A tábournok neve

A tábournokról egyesek azt állították, német, mások, hogy osztrák származású. Voltak, akik szerint kora ifjúságától hivatásos katonának készült, és akadtak, akik azt hangoztatták, hogy tulajdonképpen majdnem merő véletlen, hogy erre a pályára került. A tábournok mindenesetre jól ismerte a halált, mondhatnánk, majdhogynem tegeződő viszonyban is volt a nagy kaszával. Az olyasféle, csak a balga hétköznapi embereknek jelentős szavak, hogy „bátor”, meg „kitaláló” és határozott, kitűnő szervezőképességű” neki csak olyasfélenek hatottak, mintha egy asztalos a jó kézügyességéről, vagy egy operaénekes a megfelelő zenei adottságról hallana egyet-mást. A tábournok úgy gondolta, az embernek elemi joga — igen, joga! — elfogadni azt, ami reá kiszabott. Az előléptetést és a bűzdosást, egyik vagy másik ezred rohamának száguldó mámorát és a bitófa nyirkorgását, amikor rajta a kötel erősségét próbálgatják. A golyóról tudta, hogy szaknyelven lövedéknek nevezik és ha közvetlen közelről az emberi testbe hatol, nincs, nem lehet segítség.

Nem merném azt állítani a tábournokról, hogy tudatának teljes világosságával a kezdet kezdetétől tudta, mit miért kell tennie és mi minden várhat reá az út legvégén. Ugy gondolom, a tábournoknak elsősorban helyes, ha úgy tetszik tökéletesen romlatlan ösztönei voltak. Mindez némiképp tudatosulván, erkölcsi érzéknek neveztetik ugyan, de hol van még az eti-

kus ember a cselekvéstől... Ami a tett előtti legutolsó másodperceket motiválja, a lélektan nagy rejtélyei közé tartozik. A nagy emberek nem elhatározások, még csak nem is merőben gyakorlati indokok révén lesznek naggyá. Különféle rendkívül hatásos, a mélylélektan körébe tartozó lélekzsigók legfenekére rejtett összetevők mindenféle elemei — száz meg száz motívum csoportosul körülöttük. Belőlük kristályosodik ki a gyémánt, az, ami, tudjuk, kezdetben van: maga a Tett.

A tábournokról elég sokat tudunk, mégis — soha sem eleget. Nincs emberi fogalom, amely teljes pontossággal ki tudná fejezni azt a lehetséges legjobbat, amit fajtánk egvede lehetőségeinek legvégső határáig megethet. És Ő megette.

A tábournoknak csodálatosképpen nagyon sok neve van: hívják *Aulich Lajosnak*, *Damjanich Jánosnak*, *Dessewffy Arisztidnak*, *Lázár Vilmosnak*, *Kiss Ernőnek*, *Török Ignácnak*, *Pölsenberg Ernőnek*, *Lahner Györgynek*, *Vécsey Károlynak*, *Nagysándor Józsefnek*, *Knézh Károlynak*, *Schweidel Vilmosnak* és *Leiningen-Westerburg Károlynak* — de például *Lenkey Jánosnak* is, *Bajcsy-Zsilinszky Endrénének* is, sőt (még a nap is azonos — amott a kivégzés, emitt a nyilvános nagy temetés) *Rajk Lászlónak*, *Pálffy Györgynek*, *Szónyi Tibornak*, *Szalai Andrásnak* egyaránt. A sor végtelen. Viszont az egymásra következő évek tizedik hónapjának hatodik napja úgyszintén.

Domonkos László

Fiatal pedagógusok köszöntése

Amikor az első becsondítás után első tanítónkra vártunk, valami megmagyarázhatatlan izgalom, remegés fogott el bennünket az osztályban. Akkor nem gondoltunk rá, hogy a katedra mögé beálló, naplóval, asztalterítővel babráló, kezdő pedagógus első „igazi” óráján ugyanígy érezhetett. Lába kissé remeg, hangja megbicsaklik, és ez természetes. Természetes, hisz akkor arra gondol egy pillanatra, hogy ettől kezdve naponta reggel 8-tól délutánig ő a modell. Hangulatait, mozdulatait, a tananyaghoz, a történésekhez fűzött megjegyzéseit csillogó-villogó szemmel, sokat értő ésszel, nyitott lélekkel fogadják tanítványai. Neki kell megmagyarázni életünk, társadalmunk eredményeit, elmentmondásait egyaránt. És azt is tudjuk, hogy a következő generáció olyan lesz, nyitott, vagy zárkózott, őszinte vagy őszintétlen, amilyenre pedagógusaink vezetésével velünk együtt neveljük gyermekeinket. És mostanában bizony sokszor, amikor erkölcsi, anyagi elismerésükről szólnak, egyre többet kell hivatkoznunk a hivatásteretetre, s az ebből fakadó felelőségre is.

Tegnap több mint száz pályakezdő pedagógust köszöntötték Szegeden abból az alkalomból, hogy szeptember elseje óta tagjai a 300 ezer főt számláló pedagógustábournak. Megtisztelő és szép feladat az övéké. A társadalom a jövőt, a fiatalok nevelését bízza rájuk. Most, egy hónap múltával már a beilleszkedés első nehézségein túljutva, megfogalmazódhatott ilyen rövid

idő alatt is többségükben, érdemes volt tanulni, érdemes tanítani.

Matusik Sándor, a városi tanács művelődési osztályának vezetője az ünnepi eseményen a pályakezdő pedagógusok köszöntésén arról is szolt, hogy az ifjú kollégák szorongó érzései föloldásában segítettek az idősebbek, akik nagy szeretettel fogadták őket, éreztetve összetartozásukat. Ez olyan nevelőerő, amely tudatosan és öntudatlanul is befolyásolja a további munkát. Az összefogás, az összetartozás a nevelőtevékenységekben közös érdek, hisz ezen a pályán sem lehet a feladatokat egymással szembeállítva megoldani. Majd így folytatta: „Ma az iskola oktató-, nevelőmunkája nagy átalakuláson megy keresztül, igen nehéz körülmények között. Ezekben az években demográfiai hullám vonul át az általános iskolai oktatásban, ami máris érezteti hatását. Emellett a tartalmi korszerűsítési tennivalókat is el kell végezni. Az új lakótelepeken működő iskolák zsúfoltsága az elviselhetetlenség határát súrolja, korszerű épületek kellenének. A tennivalók sürgetők, nincs mit és miért halogatni.”

Az oktatási törvény bevezetése, életbe lépése önmagában nem csökkenti pedagógusaink terheit, nem oldja meg a feszültségeket. A másságot a korábbi törekvésekhez képest az jelen-ti, hogy a feladatok ismeretében a megnövekedett bi-

zalom tudatában a jobbítás szándékát, az önállóságot, a vállalkozókévdet, az új törvény ereje véd és támogatja. A ma pályakezdő pedagógusok tartoznak azok közé, akik hajlandók az újrakezdésre. Ha az iskola megújításában, korszerűsítésében az egész társadalom érdekelt, akkor a pedagógus igazán az, hiszen az elkövetkező évek, évtizedet a változások, reformok fogják meghatározni, az oktató-nevelő munkában, a gyermekek nevelésében is!

Czakó János

Bähr Jánosra emlékezve

1897. október 7-én Brassóban született. Családja 1914-ben a világháború kitérése előtt került Szegedre. Edesapja vasöntő szakmunkás. Kézenfekvő dolog volt tehát, hogy gyermeke is e szakmát folytatta. Szegeden a Fagler, Reichweisz, Pálffy-éle vasöntőekben tanulta a szakmát.

Az I. világháborúban az orosz fronton vett részt. A világháború befejezése után 1922. június 26-án Szegeden belép a Szocialdemokrata Pártba. Itt bizalmi 1923-tól, majd szervezőbizottsági, 1926-27-ban végrehajtó bizottsági tag. A szakszervezetben is fontos pozíciót tölt be. 1922-től 1958-ig a Magyarországi Vas- és Fémpari Munkások Szövetségének, a szegedi szervezet vezetőségi tagja, pénztár ellenőre és választmányi tagja. 1946-ig állandóan valamilyen szakszervezeti, illetve pártfunkciót tölt be mindennapi munkája mellett. A szegedi ifjúsági szervezkedések ismert alakja, elvtársai Agócsi János, Tombác Imre. 1945-ben az SZDP újjászervezésében aktívan részt vett, mint régi SZDP-tag. 1946-ban átlépett a szegedi MKP szervezetébe, ettől kezdve tagja 1950-től a vásárhelyi Merleggyár Vasöntőjébe dolgozik.

A két világháború közötti időben, s az azt követően is

Gratulálni szeretnék *Bajorhegyi Mariann* és *Dienes Árpád* szüleinek. Gyermekeik nyolcadikos létükre oly magabiztosan (és helyesen!) töltötték ki egy KRESZ-tesztet a tanév második közlekedési szakóról foglalkozásán, hogy az a náluk nagyobbaknak, sőt a felnőtt járművezető-jelölteknek is becületére vált volna. A dologban nem csupán a két gyereknek lehet része, nyilván otthonról is hoztak valamit már, amit közlekedési kultúrának lehet nevezni. Meg aztán azt sem hanyagolhatjuk el, hogy a szakkört *Udvardi Ferenc* tanár úr vezeti, akinek ebben a városban több nemzedék képvisel-

ői köszönhetik, hogy jártasak lettek a közúti szabályok dzsungelében már tizenéves korukban.

A tanár úr most is csaknem száz diák fejébe töltögeti a közlekedési ismereteket a Ságvári gyakorlóban és a gimnáziumban. Valamennyien segédmotorosok, illetve B kategóriás jogosítványtulajdonosok szeretnének lenni — s ehhez az iskola természetem meg a feltételeket: szemléltetőeszközöket és helyiséget ad. Eszakképzett tanárt. De mi lesz, ha az „Udvardi tanár urak” nyugdíjba mennek, lesz-e aki a helyükre áll? — kérdezték a minap a városi közlekedésbiztonsági tanács elnökségi tagjai, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán jártukban. Már a kérdés felvetése is sejteti a választ...

Az 1960-as évek elején az úgynevezett műszaki (kétszörös technika) szakos hallgatók tantervébe szigorlati anyagként épült be a gépjármű-szerkezteti és közlekedési ismeretek oktatása. Ahogy az évek múltak, megteremtették a gyakorlati vizsga, a motorvezetésre jogosító engedély megszerzésére is a feltételeket. Aztán, amikor az MHSZ gépjármű-barát szakköröket kezdett alakítani, a főiskola hallgatói már a B kategóriás jogosítvány megszerzéséhez is kaphattak támogatást — feltéve, ha a diplomázás után szakkörvezetésre tettek ígéretet.

Egy 1972-es minisztertanácsi rendelet — hangsúlyozza: a pedagógusjelöltek közlekedési ismereteit intézményesen kell bővíteni — szakoktatói vizsga letételére is adott már lehetőséget — akkoriban évente 60 hallgatónak. Ennek előnyeit hosszasan sorolhatnánk, ehelyett azonban csak annyit: minden általános iskolai pedagógus — szakjától függetlenül — kerülhet olyan helyzetbe, hogy tanítványainak — például osztályfőnökként — a biztonságos közlekedésről kell kiselőadást tartania, 30-35 gyerek hazajutását kell garantálnia. Ugye, nyilvánvaló?

Nos, ehhez képest meglepő, hogy ma, 1987-ben a fő-

iskolán mindössze 10 hallgató kap intézményes keretek között papírt arról, hogy szakoktató vagy szakreferens lehet leendő munkahelyén. (Már föltéve, hogy nem dugja el azt a papírt a diplomáját lapozgató munkaadója elől. Mert az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács által anyagilag is kedvezményezett mintha mostanában elveszték volna — a főiskola csak első munkahelyüket tartja nyilván.) Ilyen helyett tiz? — folytathatnánk a gondolatort — most, amikor a szülők inkább az iskolára bíznák a közlekedési nevelést, most, amikor már tizenéves gyerekek gyötrik szüleiket: hadd vezessenek már!

A főiskolán évente 100-120 hallgató jelentkezik: vállalná a szakreferensi képzés, sel járó pluszórákat, s a pluszköltséget. Am úgy tűnik, csak a pillanatnyi anyagi érdek vezérli őket, mert a végül bizottság által kiválasztott szerencsés tizből is van, aki lemorzsolódik, vagy az előirt időre nem vizsgázik le. Sokszor arra hivatkozva: a képzést föl válláló AT1-val nem tudott időpontot egyeztetni.

Mi volna hát a megoldás? A nyiregyházi főiskolán tart most egy kísérlet: visszaépíteni a közlekedési ismeretek oktatását a hivatalos tananyagba. A szegediek szerint A neveléselmélet speciális szinterei című tantárgyba is beilleszthetnek az elméleti ismereteket, melyeket egyébként az 1978-as tanterv száműzött a főiskolán belüli képzésből. A veszteség ma még talán nem is mérhető. Aki most általános iskolás, az ezredforduló környékén lesz felnőtté. S talán csak akkor, huszon-harmincévesen jön rá: mennyivel nehezebben fog a feje valamelyik járművezetőképző padjában ülni, mint annak idején. a nyolcvanas években tizenévesen.

Udvardi tanár úr tanítványai talán nem így érzik majd.

P. K.

Vadászlőszerek divatszínében

A Fűzfői Nitrokémiánál már négyszáz változatban készül a vadászlőszér, amit a vásárlók nemcsak használati értéke szerint minősítenek, a termék formája, színe is befolyásolja a keresletet; a most tizenkét színben gyártott patronok közül a legkeresettebb a kék színű.

nű, terepmintás csomagolással. A Nitrokémia az idén már 23 országba szállítja a vadászlőszert. Az ez évi 50 milliószertermelésből 30 milliót, külföldön értékesít, legnagyobb vásárlói közé tartoznak az Amerikai Egyesült Államok kereskedői.